

Warszawa, 25.01.2016

DR.5140.14.2015.TG

DECYZJA NR 84/2016

w sprawie wpisania zabytku do rejestru zabytków

Na podstawie przepisów art. 6, ust. 1, pkt 1 c, f, pkt 2a, art. 9 ust. 1, art. 89 pkt. 2, art. 91 ust. 4 pkt. 3 i 4, ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (*tekst jednolity: Dz. U. 2014 r., poz. 1446, z późn. zmianami*) w trybie art. 104 Kodeksu postępowania administracyjnego (*tekst jednolity: Dz. U. 2013 r., poz. 267, z późn. zm.*), w wyniku postępowania administracyjnego przeprowadzonego z urzędu

Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków

orzeka:

1. wpisać do rejestru zabytków nieruchomości /A/ województwa mazowieckiego

cmentarz rzymsko- katolicki z 1 poł. XIX w., zlokalizowany w Stromcu, pow. białobrzeski, działka ewid. nr 305, KW RA2G/00009945/0 wraz z kaplicą cmentarną z 1894 r.

2. Niniejszym wpisem obejmuje się teren cmentarza parafialnego w Stromcu w granicach działki ewid. nr 305, układ przestrzenno- komunikacyjny, kaplicę cmentarną w granicach posadowienia fundamentów wraz z gruntem w zakresie bryły, gabarytu, murów obwodowych, rozwiązań stylistycznych elewacji, drzewostan oraz najcenniejsze nagrobki i płyty nagrobne sprzed 1950 r., wymienione w wykazie będącym integralną częścią niniejszej decyzji jako załącznik nr 2 wraz z ich otoczeniem w promieniu 3 m.

3. Granice wpisu zaznaczono na załączonej mapie (w skali 1:2000) linią w kolorze zielonym, budynek kaplicy kolorem czerwonym. Załącznik graficzny nr 1 do niniejszej decyzji stanowi jej integralną część.

Uzasadnienie

W dniu 10.11.2015 r. Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków wszczął postępowanie administracyjne z urzędu w sprawie wpisania do rejestru zabytków woj. mazowieckiego cmentarza rzymsko- katolickiego z 1 poł. XIX w., zlokalizowany w Stromcu, pow. białobrzeski, działka ewid. nr 305, KW RA2G/00009945/0 wraz z kaplicą cmentarną z 1894 r.

W dniu 27.11.2015 r. przedstawiciele WUOZ w Warszawie Delegatura w Radomiu dokonali szczegółowych oględzin w/w cmentarza, zakończonych sporządzeniem protokołu. Ponadto właściciel został poinformowany pisemnie o możliwości zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym oraz wypowiedzenia się w w/w sprawie. Przeprowadzono analizę konserwatorską w oparciu o zebrane dowody (ogłędziny, publikacje historyczne, karta ewidencyjna cmentarza z 1987 r., karty ewidencyjne nagrobków z 2015 r., kopia mapa ewidencyjna)- odnośnie wartości zabytkowych.

Cmentarz grzebalny w Stromcu został założony pod koniec lat 30- tych XIX w., zapewne staraniem ks. Michała Kobierskiego, ówczesnego proboszcza parafii w Stromcu (1937-39). Pierwotnie cmentarz ogrodzony był parkanem drewnianym. W 1894 r. wzniesiono murowaną kaplicę cmentarną z fundacji Józefa i Karoliny Potempskich z Radomia, pod wezwaniem Matki Boskiej Snieżnej.

Przedmiotowa nekropolia usytuowana jest ok. 300 m na południowy – zachód od kościoła parafialnego w Stromcu, poza zabudową wsi. Kształt cmentarza jest nieregularny, dostosowany do ukształtowania terenu (wzniesienia i wąwóz), zbliżony do odwróconej litery „L”. Układ komunikacyjny jest zróżnicowany, ukształtowany historycznie. Najstarsza część północno-wschodnia posiada układ obwodnicowo- krzyżowy z przecinającą go aleją główną, kierującą się ku kaplicy, skąd rozchodzą się promieniście alejki w stronę zachodnią połączone obwodnicowo. W części południowej cmentarza występuje nieregularny układ dwóch alejek. Mur ogrodzenia ażurowy z białej cegły, został wzniesiony w 2 poł. XX w. Nie posiada wartości zabytkowych. Od północy znajduje się główna brama oraz dwie furty, od południa i zachodu.

W części północnej usytuowana jest kaplica cmentarna. Odznacza się zastosowaniem detalu i form neogotyckich. Stanowi dominantę nekropolii stromeckiej, jej historyczny element przestrzenny i kompozycyjny. Jest orientowana, murowana z cegły, otynkowana, na rzucie prostokąta z prezbiterium zamkniętym trójbocznie z wieżą prostokątną od zachodu. Korpus nawowy jednokondygnacyjny przykryty dachem dwuspadowym z wieżą dwukondygnacyjną przykrytą dachem hełmowym. Elewacje artykułowane lizenami, pionowymi blendami zakończonymi trójkątnie, otworami okiennymi zakończonymi lukami ostrymi, ujętymi w płaskie nadproża lukowe. W narożach korpusu nawowego sterczyny. Wieża zachodnia dekoracyjnie ukształtowana, pełniąca rolę fasady. Portal zakończony luką ostrą, profilowaną w głąb. Otwory okienne pierwszej i drugiej kondygnacji dekoracyjnie obramione. Szczyty wieży ozdobione fryzem schodkowym, podobnie jak boczne partie szczytowe korpusu nawowego od strony frontowej. Wnętrze kaplicy jednoprzestrzenne, strop płaski, chór, drewniany, w prezbiterium ustawiony ołtarz neogotycki.

Na terenie cmentarza zachowało się wiele cennych nagrobków. Prezentują różne typy: krzyż na cokole, krzyż na skałkach, płyta nagrobna, płaskorzeźbiona stela, kapliczka, kolumna na cokole, obelisk na cokole, grobowiec rodzinny, figura na cokole. Wykonane zostały głównie z piaskowca. Występują również obiekty żeliwne oraz murowane. Najstarsze nagrobki zlokalizowane są w części północno – wschodniej w obrębie niewysokiego wzniesienia. Z 1 połowy XIX wieku może pochodzić nagrobek NN, na co wskazuje forma kapliczki kolumnowej z latarnią, murowanej z cegły, otynkowanej. Najstarszymi nagrobkami z czytelnymi inskrypcjami są: nagrobek Maksymiliana Chojnackiego- w formie krzyża na cokole (żeliwo) i nagrobek Tomasza Kozłowskiego- w formie piaskowcowej, dekoracyjnej steli z krzyżem z ok. poł. XIX w. Szczególnie interesującymi obiektami są: nagrobek Józefa z 1 ćw. XX w. - w formie obelisku na cokole i figurą kobiety z wieńcem z róż, nagrobek rodziny Żurawskich z 2 ćw. XX w.- w formie wysokiego krzyża na skałkach z figurą anioła opierającego się o krzyż i trzymającego wieniec laurowy, nagrobek Stanisława Chruścickiego z 3 ćw. XIX w.- w formie pnia drzewa z rzeźbami sowy i węża. Na kilku nagrobkach widnieje nazwisko kamieniarza: L. Staniszewski z Radomia.

Na cenny drzewostan składają się kilkudziesięcioletnie: akacje, kasztanowce, dęby, klony oraz graby.

Na cmentarzu pochowani są m.in. proboszczowie parafii w Stromcu, właściciele ziemscy, powstańcy styczniowi, żołnierze, którzy zginęli w latach 1939- 45. Cmentarz zachował czytelny, oryginalny układ przestrzennie- komunikacyjny oraz charakter krajobrazowy wynikający z położenia i występowania licznych drzewostanów.

Cmentarz rzymsko- katolicki w Stromcu stanowi również cenny dokument (materialny i niematerialny) dziejów parafii i miejscowości.

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (*tekst jednolity: Dz. U. 2014 r., poz. 1446, z późn. zmianami*) do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego, lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy.

Definicja legalna zawarta w art. 3 pkt.1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa, iż zabytek nieruchomy to nieruchomości, jej część lub zespół nieruchomości. Wobec powyższego w związku z zasadą prawa cywilnego wyrażoną w art. 46 § 1 Kodeksu Cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 – z późn. zm.) – mówiącą, iż nieruchomościami są części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (grunt) jak również budynki trwale z gruntem związane lub części takich budynków, jeżeli na mocy przepisów szczególnych stanowią odrębny od gruntu przedmiot własności – wynika, iż ochroną prawną na mocy decyzji o wpisie do rejestru zabytków, objęty jest obiekt wraz z gruntem w granicach jego fundamentowania.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1 litera c, f oraz pkt 2 litera a w/w ustawy o ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania: cmentarze, dzieła architektury i budownictwa oraz dzieła sztuk plastycznych. Z uwagi na zachowane wartości historyczne i artystyczne cmentarz rzymsko- katolicki z 1 poł. XIX w. zlokalizowany na działce ewid. nr 305 w Stromcu, pow. białobrzeski wraz z kaplicą cmentarną z 1894 r. odpowiada definicji legalnej zabytku zawartej w art. 3 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zostaje wpisany niniejszą decyzją do rejestru zabytków nieruchomych województwa mazowieckiego i podlega ochronie prawnej.

P o u c z e n i e

Od decyzji niniejszej przysługuje stronom na podstawie art. 127 kpa odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które należy złożyć zgodnie z art. 129 § 2 kpa w terminie 14 dni od dnia doręczenia przedmiotowej decyzji za pośrednictwem Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie Delegatura w Radomiu, ul. Żeromskiego 53 26- 600 Radom, tel./fax 48/ 363-85-14; 48/363-92-14.

UWAGA! NUMER REJESTRU ZABYTKÓW JEST NADAWANY PO UPRAWOMOCNIENIU SIĘ NINIEJSZEJ DECYZJI.

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
Rafal Nadolny
Rafal Nadolny

Załączniki:

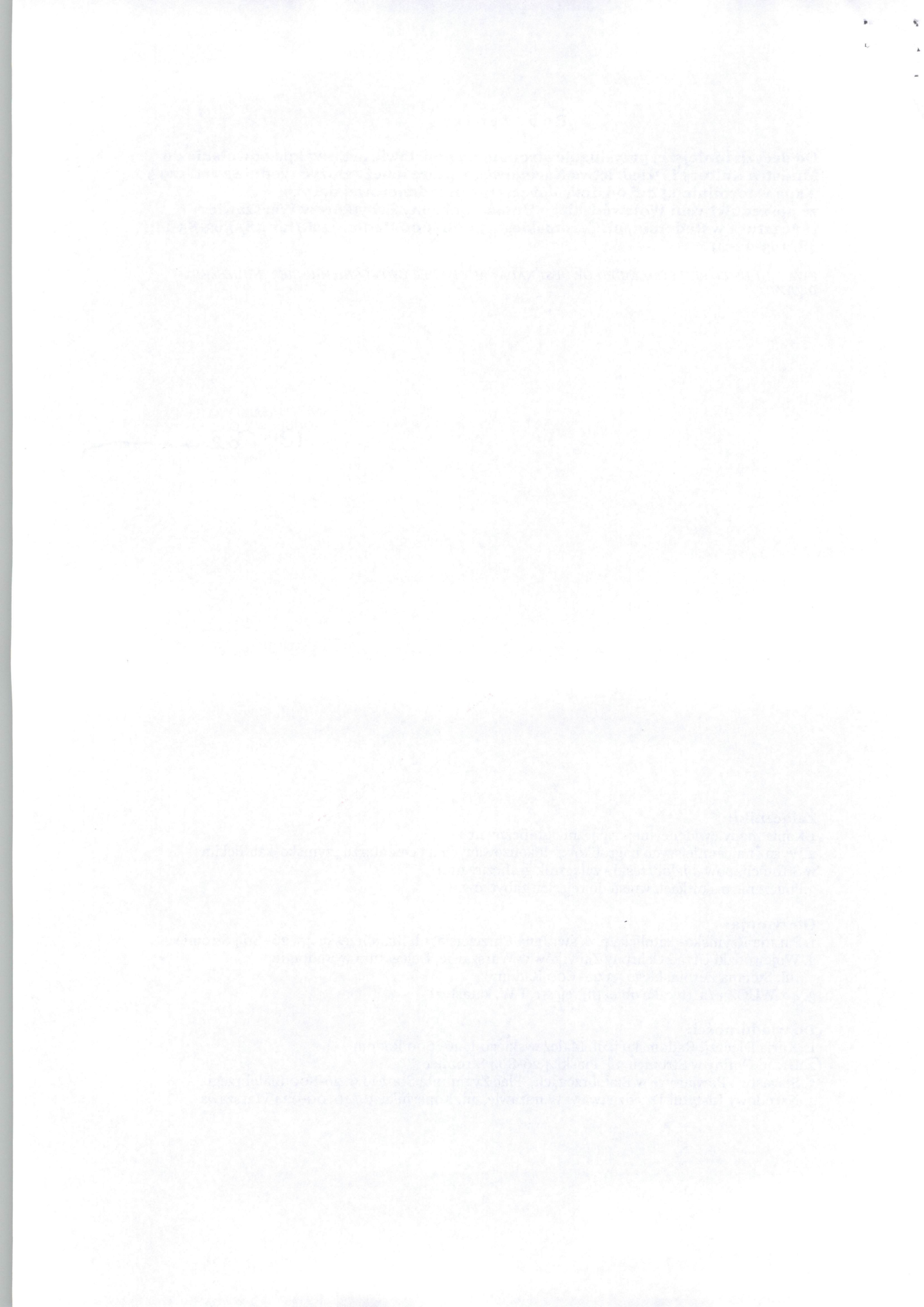
1. Kopia mapy ewidencyjnej- załącznik graficzny nr 1
2. Wykaz najcenniejszych nagrobków, zlokalizowanych na cmentarzu rzymsko-katolickim w Stromcu, pow. białobrzegi - załącznik graficzny nr 2
3. Pouczenie o skutkach wpisu do rejestru zabytków

Otrzymują:

1. Parafia Rzymsko- katolicka p.w. św. Jana Chrzciciela, ul. Białobrzaska 45 26- 804 Stromiec
2. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie, Delegatura w Radomiu
ul. Stefana Żeromskiego 53 26- 600 Radom
3. 4 x WUOZ a/a (teczka obiektu, rejestr, KW, kataster)

Do wiadomości:

1. Kuria Diecezji Radomskiej, ul. Malczewskiego 1 26- 600 Radom
2. Urząd Gminy w Stromcu, ul. Piaski 4 26-804 Stromiec
3. Starostwo Powiatowe w Białobrzegach, Plac Zygmunta Starego 9 26-800 Białobrzegi
4. Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie, ul. Kopernika 36/40 00-924 Warszawa

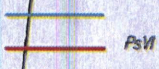

Załącznik graficzny nr 1 do decyzji MWKZ nr

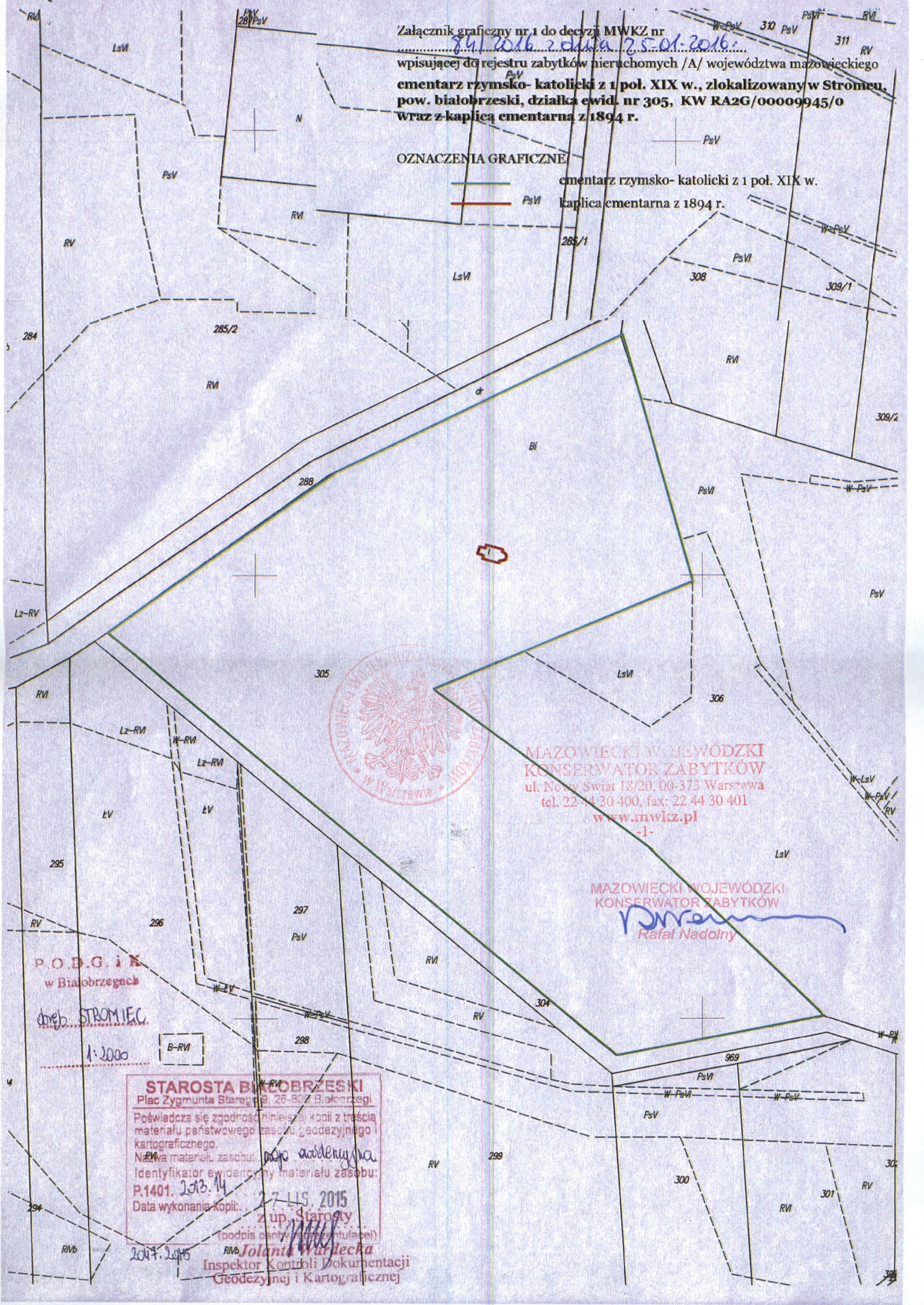
74/2016 z dnia 25.01.2016.

wpisującej do rejestru zabytków nieruchomości /A/ województwa mazowieckiego
ementarz rzymsko-katolicki z 1 poł. XIX w., zlokalizowany w Stromeu,
pow. białobrzegi, działka ewid. nr 305, KW RA2G/00009945/0
wraz z kaplicą ementarna z 1894 r.

OZNACZENIA GRAFICZNE

ementarz rzymsko-katolicki z 1 poł. XIX w.
kaplica ementarna z 1894 r.

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
ul. Nowy Świat 18/20, 00-373 Warszawa
tel. 22 44 30 400, fax: 22 44 30 401
www.mwzkz.pl

-1-

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
Rafał Nadolny

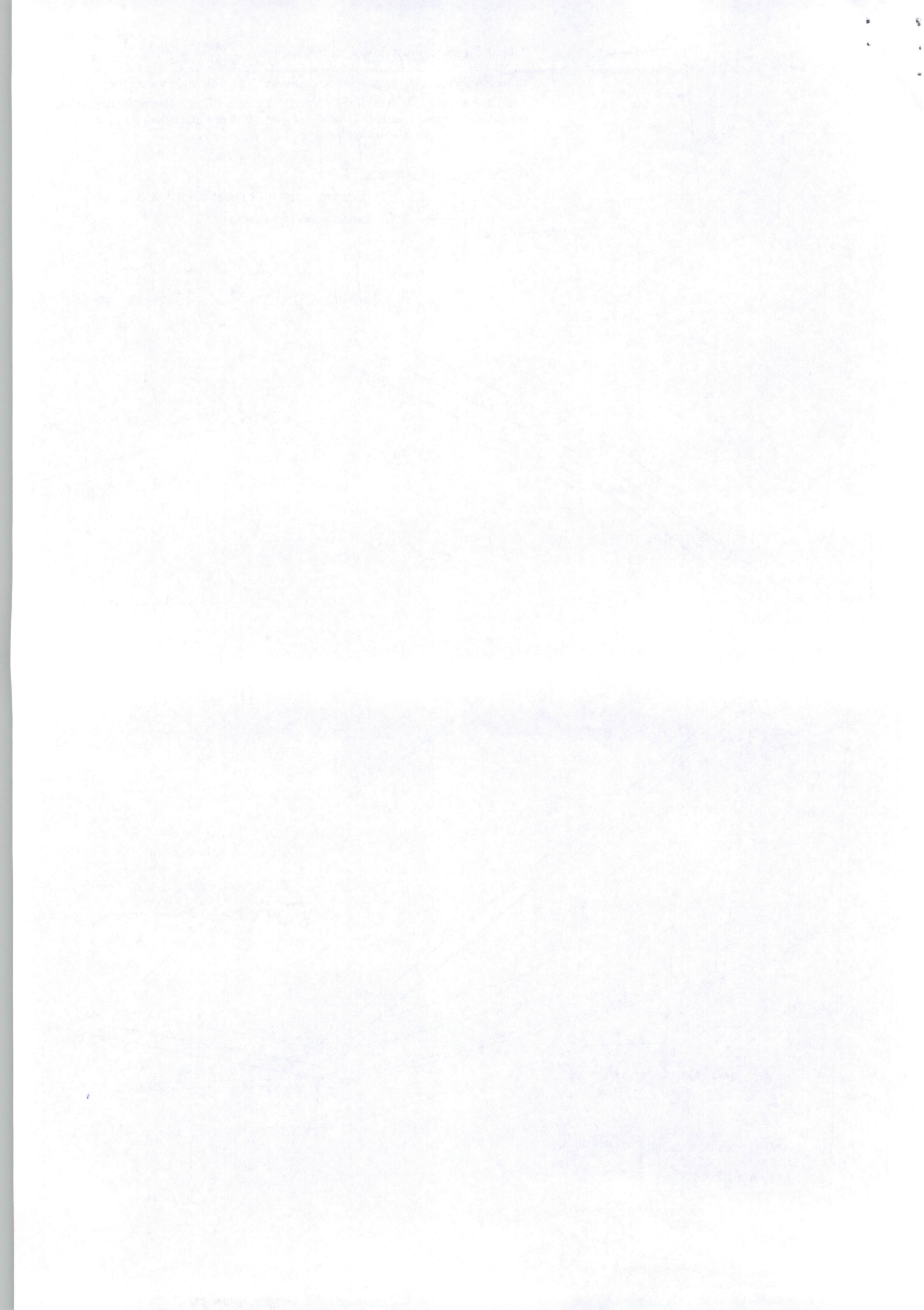
P.O.D.G. i K
w Białobrzegach

dobry STRONIEC

1:2000

STAROSTA BIAŁOBRZESKI
Plac Zygmunta Starego 9, 26-807 Białobrzegi
Poświadczą się zgodność niniejszej kopii z treścią
materiału państwowego zasobu geodezyjnego i
kartograficznego.
Numer materiału zasobu: *popis awidencyjny*
Identyfikator ewidencyjny materiału zasobu:
P.1401. 2013. 14
Data wykonania kopii: 27.11.2015
z up. Starosty
(podpis osoby upoważnionej)
Jolanta Wardecka
Inspektor Kontroli Dokumentacji
Geodezyjnej i Kartograficznej

2017. 2. 15

Załącznik nr 2

Wykaz najcenniejszych nagrobków, zlokalizowanych na cmentarzu rzymsko-katolickim w Stromcu, pow. białobrzeski

1. Nagrobek Piotra Lisa, krzyż na cokole, piaskowiec, 3 ćw. XIX w.
2. Nagrobek Maryi Jabłonowskiej, krzyż na cokole, piaskowiec, 3 ćw./4 ćw. XIX w.
3. Nagrobek Maksymiliana Chojnackiego, krzyż na cokole, żeliwo, 3 ćw. XIX w.
4. Nagrobek proboszcza Józefa Wojciechowskiego, krzyż na cokole, cokół- piaskowiec, krzyż - żeliwo, 2 poł. XIX w.
5. Nagrobek NN, kolumna z latarnią, cegła, tynk, 2 poł. XIX w.
6. Płyta nagrobna Katarzyny z Dobrowolskich Domańskiej, piaskowiec, 4 ćw. XX w.
7. Nagrobek Wincentego Lisa, krzyż na cokole, piaskowiec, 4 ćw. XIX w.
8. Nagrobek Tomasza Kozłowskiego, stela z krzyżem, piaskowiec, 3 ćw. XIX w.
9. Nagrobek Józefa Wrony, obelisk na cokole z figurą, piaskowiec, 2 poł. XIX w.
10. Nagrobek Katarzyny z Kościanków Napiurkowskiej, krzyż na cokole, piaskowiec, 1 ćw. XX w., wyk. L. Staniszewski z Radomia
11. Grób rodziny Szczytowskich, z figurą MB, piaskowiec, 1 poł. XX w.
12. Nagrobek ks. Michała Słapczyńskiego, kolumna na cokole, piaskowiec, 4 ćw. XIX w.
13. Nagrobek ks. Stefana Suheckiego, krzyż na pniu i skałce, piaskowiec, 3 ćw. XX w.
14. Płyta nagrobna Jana Michalskiego - Powstańca Warszawskiego, piaskowiec, 2 ćw. XX w.
15. Grób rodziny Żurawskich, krzyż na skałce z aniołem, piaskowiec, 1 poł. XX w., wyk. L. Staniszewski z Radomia
16. Nagrobek Walentego Lisa i Józefy z Korczakowej Lisowej, figura na cokole, piaskowiec, 1 poł. XX w., wyk. L. Staniszewski z Radomia
17. Grobowiec rodziny Bagniewskich, cegła, piaskowiec czerwony, 1 poł. XX w.
18. Nagrobek Piotra i Marii z Żurawskich Wziątków, krzyż na cokole, 2 ćw. XX w.
19. Nagrobek Stanisława Chruścickiego, pień drzewa, piaskowiec, 3 ćw. XIX w.
20. Nagrobek Aleksandra Wróblewskiego, grób ze stelą, piaskowiec, 4 ćw. XIX w.
21. Nagrobek Rozalii i Adama Zegarków, krzyż na cokole, na skałkach, piaskowiec, 1 ćw. XX w.
22. Nagrobek Cecylii, Walentego i Józefa Piecuchów, rzeźba Chrystusa na cokole, piaskowiec, 2 ćw. XX w.

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

Rafał Nadolny
Rafał Nadolny

1. The first part of the document is a letter from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

2. The second part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

3. The third part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

4. The fourth part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

5. The fifth part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

6. The sixth part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

7. The seventh part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

8. The eighth part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

9. The ninth part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

10. The tenth part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

11. The eleventh part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

12. The twelfth part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

13. The thirteenth part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

14. The fourteenth part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

15. The fifteenth part is a report from the Secretary of the State to the Governor, dated 10th March 1877.

POUCZENIE O SKUTKACH WPISU DO REJESTRU ZABYTEKÓW NIERUCHOMYCH
zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
(tekst jednolity: Dz. U. 2014 r., poz. 1446)

Art.5. Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury;

Art. 12. 1. Starosta, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, może umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie.

Art. 27. Na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku wojewódzki konserwator zabytków przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku .

Art. 28. Niezależnie od obowiązków wynikających z opieki nad zabytkami, określonych w art. 5, właściciel lub posiadacz zabytku wpisanego do rejestru lub zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków zawiadamia wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku, niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości.

Art.29 1.Organy ochrony zabytków w czasie uzgodnionym z właścicielem lub posiadaczem przedmiotu będącego zabytkiem lub posiadającego cechy zabytku, mogą prowadzić badania tego przedmiotu w miejscu, w którym przedmiot ten się znajduje.

2.W przypadku odmowy udostępnienia przedmiotu, o którym mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą jego udostępnienie na czas niezbędny do wykonania badań, jednak nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna.

3.Za szkody wyrządzone w związku z badaniami, o których mowa w ust. 1 lub 2, przysługuje odszkodowanie na zasadach określonych w Kodeksie cywilnym.

Art. 36. 1.Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga:

- 1) prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- 2) wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- 3) prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
- 4) prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
- 5) prowadzenie badań archeologicznych;
- 6) przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- 7) trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje;
- 8) dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- 9) zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
- 10) umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru urządzeń technicznych, tablic, reklam oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- 11) podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru;
- 12) poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych o raz sprzętu do nurkowania. (...)

4. Wojewódzki konserwator zabytków może uzależnić wydanie pozwolenia na podejmowanie działań, o których mowa w ust. 1 pkt 6, 9 i 11, od przeprowadzenia, na koszt wnioskodawcy, niezbędnych badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych. Egzemplarz dokumentacji badań jest przekazywany nieodpłatnie wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków.

Art. 38 1. Wojewódzki konserwator zabytków lub działający z jego upoważnienia pracownicy wojewódzkiego urzędu ochrony zabytków prowadzą kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2. W upoważnieniu, o którym mowa w ust. 1, określa się osobę lub osoby upoważnione do przeprowadzenia kontroli, kontrolowaną osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną, miejsce i zakres kontroli oraz podstawę prawną do jej przeprowadzenia.

3. Przy wykonywaniu kontroli wojewódzki konserwator zabytków lub osoby, o których mowa w ust. 1, są uprawnione do:

- 1) wstępu na teren nieruchomości, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie zniszczenia lub uszkodzenia zabytku;
- 2) oceny stanu zachowania, warunków przechowywania i zabezpieczenia zabytków wpisanych do rejestru, a także zabytków znajdujących się w muzeach, bibliotekach oraz w zbiorach lub zasobach innych państwowych jednostek organizacyjnych i jednostek samorządu terytorialnego, w terminie uzgodnionym z ich właścicielem lub posiadaczem;
- 3) sprawdzania zgodności wszelkich działań podejmowanych przy zabytkach wpisanych do rejestru oraz prowadzonych badań archeologicznych z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu i zatwierdzoną dokumentacją;
- 4) żądania ustnych lub pisemnych informacji w zakresie niezbędnym dla ustalenia stanu faktycznego dotyczącego zakresu kontroli;
- 5) żądania okazania dokumentów i udostępnienia wszelkich danych mających związek z zakresem kontroli;
- 6) dokonania wpisu w dzienniku budowy w zakresie określonym przepisami Prawa budowlanego.

4. Czynności kontrolne przeprowadza się w obecności kontrolowanej osoby fizycznej albo kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej lub upoważnionej przez niego osoby, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych.

Art. 43 Wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję o wstrzymaniu wykonywanych bez jego pozwolenia lub w sposób odbiegający od zakresu i warunków określonych w pozwoleniu:

- 1) prac konserwatorskich, restauratorskich, badań konserwatorskich lub architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- 2) robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru lub w jego otoczeniu;
- 3) badań archeologicznych;
- 4) innych działań, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 6-8 i 10-12.

Art. 49 1. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą osobie fizycznej lub jednostce organizacyjnej posiadającej tytuł prawny do korzystania z zabytku wpisanego do rejestru, wynikającą z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu albo ograniczonego prawa rzeczowego lub stosunku zobowiązaniowego, przeprowadzenie prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy tym zabytku, jeżeli ich wykonanie jest niezbędne ze względu na zagrożenie zniszczeniem lub istotnym uszkodzeniem tego zabytku.

3. W przypadku wykonania zastępczego prac konserwatorskich lub robót budowlanych przy zabytku nieruchomym, wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję określającą wysokość wierzytelności Skarbu Państwa z tytułu wykonania zastępczego tych prac lub robót, ich zakres oraz termin wymagalności tej wierzytelności.

Art. 74. Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez:

- 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków finansowych z części budżetu państwa „Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego”;
- 2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Art. 76. 1. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie:

- 1) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, ustalonych na podstawie kosztorysu zatwierdzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia tego wniosku; wnioskodawcą wniosku o udzielenie dotacji lub w roku następującym po roku złożenia tego wniosku;
- 2) nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, które zostały przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji.

2. Wniosek o udzielenie dotacji, o której mowa w ust. 1 pkt 2, wnioskodawca może złożyć po przeprowadzeniu wszystkich prac lub robót przy zabytku wpisanym do rejestru, określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 110 1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytkowego nie zabezpieczył go w należyty sposób przed uszkodzeniem, zniszczeniem, zaginięciem lub kradzieżą, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1, można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 113 1. Kto będąc właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub innego zabytku znajdującego się w wojewódzkiej ewidencji zabytków nie powiadomi wojewódzkiego konserwatora zabytków o:

- 1) uszkodzeniu, zniszczeniu, zaginięciu lub kradzieży zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zdarzenia;
- 2) zagrożeniu dla zabytku niezwłocznie po powzięciu wiadomości o wystąpieniu zagrożenia;
- 3) zmianie miejsca przechowania zabytku ruchomego w terminie miesiąca od dnia nastąpienia tej zmiany;
- 4) zmianach dotyczących stanu prawnego zabytku, nie później niż w terminie miesiąca od dnia ich wystąpienia lub powzięcia o nich wiadomości

- podlega karze grzywny.

2. W razie popełnienia wykroczenia określonego w ust. 1, można orzec nawiązkę do wysokości dwudziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia na wskazany cel społeczny związany z opieką nad zabytkami.

Art. 114. Kto uniemożliwia lub utrudnia dostęp do zabytku organowi ochrony zabytków, wykonującemu uprawnienia wynikające z ustawy, podlega karze grzywny.

Art. 117. Kto bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia prowadzi prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie lub architektoniczne przy zabytku wpisanym do rejestru lub roboty budowlane w jego otoczeniu albo badania archeologiczne, podlega karze grzywny.

